



ประสิทธิผลของการใช้แนวปฏิบัติทางคลินิกสำหรับการส่งเสริม
ความร่วมมือในการรักษาด้วยยาของผู้ที่เป็นโรคจิตเภท
โรงพยาบาลศรีสังวรสุโขทัย

อรุณชดี พุ่มเกตุ

พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
กันยายน 2554



ประสิทธิผลของการใช้แนวปฏิบัติทางคลินิกสำหรับการส่งเสริม
ความร่วมมือในการรักษาด้วยยาของผู้ที่เป็นโรคจิตเภท
โรงพยาบาลศรีสังวรสุโขทัย

อรัญชดี พุ่มเกตุ



การค้นคว้าแบบอิสระนี้เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัยเพื่อเป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช

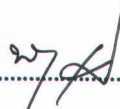
บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
กันยายน 2554


ประสิทธิผลของการใช้แนวปฏิบัติทางคลินิกสำหรับการส่งเสริม
ความร่วมมือในการรักษาด้วยยาของผู้ที่เป็นโรคจิตเภท
โรงพยาบาลศรีสังวรสุโขทัย

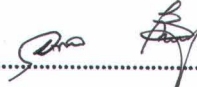
อรัญชลี พุ่มเกตุ

การค้นคว้าแบบอิสระนี้ได้รับการพิจารณาอนุมัติให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช

คณะกรรมการสอบการค้นคว้าแบบอิสระ


.....ประธานกรรมการ
อาจารย์ ดร. พรรษา เศรษฐบุปผา


.....กรรมการ
รองศาสตราจารย์ ดร. ภัทราภรณ์ พุ่งปันคำ


.....กรรมการ
นางอุบล ก่องแก้ว

อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าแบบอิสระ


.....
รองศาสตราจารย์ ดร. ภัทราภรณ์ พุ่งปันคำ

13 กันยายน 2554

© ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

กิตติกรรมประกาศ

การค้นคว้าแบบอิสระนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดีด้วยความกรุณาอย่างยิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ดร.ภัทรภรณ์ ทุ่งป็นคำ อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าแบบอิสระที่ได้กรุณา เสียสละเวลาอันมีค่ายิ่งในการให้คำปรึกษา แนะนำ ชี้แนะแนวทางที่เป็นประโยชน์ ช่วยแก้ไข ข้อบกพร่องต่างๆ และเป็นกำลังใจแก่ผู้ศึกษาด้วยดีเสมอมา จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ไว้มิ ตรี

ขอกราบขอบพระคุณคณะกรรมการสอบการค้นคว้าแบบอิสระทุกท่านที่ให้ ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการทำการค้นคว้าแบบอิสระให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณผู้อำนวยการ โรงพยาบาลศรีสังวรสุโขทัย หัวหน้างานจิตเวช เจ้าหน้าที่กลุ่มงานจิตเวช รวมทั้งคณะกรรมการปรับปรุงแนวปฏิบัติ ที่ให้โอกาสและสนับสนุน อำนาจความสะดวกอย่างยิ่งในการค้นคว้าแบบอิสระครั้งนี้ และที่สำคัญที่สุดคือผู้ป่วยจิตเภทและ ญาติผู้ดูแลทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล จนทำให้การศึกษานี้ดำเนินไป อย่างราบรื่น

ขอขอบคุณพี่ๆ เพื่อนๆ น้องๆ อีกหลายท่านจากสาขาการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช รวมถึงครอบครัวที่คอยเป็นกำลังใจ เพื่อนรักที่ให้การช่วยเหลือ และให้การสนับสนุนอยู่เบื้องหลัง ของความสำเร็จนี้

สุดท้ายนี้ ผู้ศึกษาขอขอบคุณทุกเหตุการณ์ที่ผ่านเข้ามาในช่วงเวลาของการศึกษาครั้งนี้ ทำให้ผู้ศึกษาเกิดการเรียนรู้เข้าใจในสถานการณ์ เข้าใจผู้ที่มีปัญหาสุขภาพจิต เข้าใจในความเป็นมนุษย์ เพิ่มขึ้น ความดีและประโยชน์อันเกิดจากการศึกษาครั้งนี้ขอมอบแด่บุพการี ผู้ที่เป็นโรคจิตเภท และคณาจารย์ทุกท่าน

อรัญชลี พุ่มเกตุ

ชื่อเรื่องการค้นคว้าแบบอิสระ ประสิทธิผลของการใช้แนวปฏิบัติทางคลินิกสำหรับการส่งเสริมความร่วมมือในการรักษาด้วยยาของผู้ที่เป็นโรคจิตเภท
โรงพยาบาลศรีสังวรสุโขทัย

ผู้เขียน นางอรัญชลี พุ่มเกตุ

ปริญญา พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต (การพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช)

อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าแบบอิสระ

รองศาสตราจารย์ ดร. ภัทรภรณ์ ทุ่งปิ่นคำ

บทคัดย่อ

247237

การส่งเสริมให้ผู้ที่เป็นโรคจิตเภทมีความร่วมมือในการรักษาด้วยยามีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งเพื่อลดอัตราการกำเริบและอัตราการกลับมารักษาซ้ำ ดังนั้นการนำแนวปฏิบัติทางคลินิกในการส่งเสริมความร่วมมือในการรักษาด้วยยาของผู้ที่เป็นโรคจิตเภทมาใช้จึงเป็นสิ่งที่ควรปฏิบัติเพื่อการดูแลที่ได้มาตรฐาน การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงปฏิบัติการ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประสิทธิผลของการใช้แนวปฏิบัติทางคลินิกสำหรับการส่งเสริมความร่วมมือในการรักษาด้วยยาของผู้ที่เป็นโรคจิตเภท โรงพยาบาลศรีสังวรสุโขทัย คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง ได้แก่ บุคลากรผู้ดูแลผู้ที่เป็นโรคจิตเภท 6 คน และผู้ที่เป็นโรคจิตเภทที่ได้รับการรักษาด้วยยาในคลินิกจิตเวช 86 ราย ระหว่างเดือนเมษายนถึงเดือนมิถุนายน 2554 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาได้แก่ 1) แนวปฏิบัติทางคลินิกสำหรับการส่งเสริมความร่วมมือในการรักษาด้วยยาของผู้ที่เป็นโรคจิตเภท 2) แบบประเมินพฤติกรรมการใช้ยาตามเกณฑ์การรักษา 3) แบบประเมินอาการทางจิต 4) แบบวัดความพึงพอใจสำหรับผู้ที่เป็นโรคจิตเภทและบุคลากรผู้ใช้แนวปฏิบัติทางคลินิก ดำเนินการศึกษาโดยใช้กรอบแนวคิดการใช้และการประเมินผลแนวปฏิบัติทางคลินิกของสถาบันวิจัยทางการแพทย์และสุขภาพแห่งชาติประเทศออสเตรเลีย (NHMRC, 1998) ประเมินคุณภาพของแนวปฏิบัติโดยใช้แบบประเมิน AGREE พบว่า แนวปฏิบัติอยู่ในระดับดี และนำเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาในข้อ 2) และ 3) ทดสอบหาค่าความเชื่อมั่นพบว่าได้ค่าที่ยอมรับได้ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนา

ผลการศึกษาพบว่า ภายหลังจากใช้แนวปฏิบัติทางคลินิก

- 1) พฤติกรรมการใช้ยาตามเกณฑ์การรักษาที่ถูกต้องในระดับสูงของผู้ที่เป็น โรคจิตเภทเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 24.42 เป็นร้อยละ 73.17
 - 2) อัตราการกำเริบจากการขาดความร่วมมือในการรักษาด้วยยาของผู้ที่เป็น โรคจิตเภทลดลงจากร้อยละ 82.55 เป็นร้อยละ 19.51
 - 3) อัตราการกลับมารักษาซ้ำในโรงพยาบาลของผู้ที่เป็น โรคจิตเภทลดลงจากร้อยละ 12.71 เป็นร้อยละ 1.21
 - 4) อัตราการมาตรวจตามนัดของผู้ที่เป็น โรคจิตเภทเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 63.56 เป็นร้อยละ 95.34
 - 5) ร้อยละ 85.37 ของผู้ที่เป็น โรคจิตเภทมีความพึงพอใจต่อการดูแลตามแนวปฏิบัติทางคลินิก
 - 6) ร้อยละ 100 ของบุคลากรมีความพึงพอใจต่อการใช้แนวปฏิบัติทางคลินิก
- จากผลการศึกษาแสดงให้เห็นประสิทธิผลของการใช้แนวปฏิบัติทางคลินิกสำหรับการส่งเสริมความร่วมมือในการรักษาด้วยยาของผู้ที่เป็น โรคจิตเภท จึงควรนำแนวปฏิบัติดังกล่าวไปปฏิบัติในงานประจำ เพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่ดีของการดูแลผู้ที่เป็น โรคจิตเภท

Independent Study Title	Effectiveness of Implementing Clinical Practice Guidelines for Promoting Medication Adherence Among Persons with Schizophrenia, Srisangwornasukhothai Hospital
Author	Mrs. Arunchalee Poomkate
Degree	Master of Nursing Science (Mental Health and Psychiatric Nursing)
Independent Study Advisor	Associate Professor Dr. Patraporn Tungpunkom

ABSTRACT

247237

Medication adherence of persons with schizophrenia is necessary in order to decrease the relapse rate and re-admission rate. Therefore, implementing clinical practice guidelines (CPGs) for promoting medication adherence of persons with schizophrenia is crucial practice in order to meet the standard of care. The purpose of this operational study was to determine effectiveness of CPGs for promoting medication adherence among persons with schizophrenia at Srisangwornasukhothai hospital. The samples were selected by purposive sampling and included six health care personnel and 86 persons with schizophrenia who received services at psychiatric clinic during April to June 2011. The instruments used in this study composed of 1) CPGs for promoting medication adherence among persons with schizophrenia, 2) assessment of the medication adherence behaviors scale, 3) assessment of brief psychiatric rating scale, 4) satisfaction on implementation of CPGs for promoting medication adherence form for persons with schizophrenia and health care personnel. The study was based on the framework of CPGs utilization and evaluation of National Health and Medical Research Council (NHMRC,1998). CPGs for promoting medication adherence among persons with schizophrenia were evaluated for quality by the Appraisal of Guidelines for Research and Evaluation (AGREE) and was at a good level. The instruments items 2) and 3) were tested for reliability and were in the acceptable level. Descriptive statistics were used for data analysis.

The results of this study revealed that: After implementing CPGs

1) medication adherence behaviors of persons with schizophrenia at a high level had increased from 24.42% to 73.17%.

2) the relapse rate of persons with schizophrenia had decreased from 82.55% to 19.51%.

3) the re-admission rate of patients with schizophrenia had decreased from 12.71% to 1.21%.

4) the follow-up rate of persons with schizophrenia had increased from 63.56% to 95.34 %.

5) 85.37% of persons with schizophrenia were satisfied with care based on CPGs for promoting medication adherence.

6) 100% of the health care personnel were satisfied with the implementation of CPGs for promoting medication adherence.

The results of this study indicate the effectiveness of implementating CPGs for promoting medication adherence among persons with schizophrenia and these should be continuously implemented in routine care to improve quality of care for persons with schizophrenia to lead to a better outcome.

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ค
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ฉ
สารบัญ	๗
สารบัญตาราง	ฉ
สารบัญภาพ	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การศึกษา	6
คำถามการศึกษา	7
ขอบเขตการศึกษา	7
นิยามศัพท์	8
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
โรคจิตเภท	11
ความร่วมมือในการรักษาด้วยยา	19
แนวปฏิบัติทางคลินิกสำหรับการส่งเสริมความร่วมมือในการรักษาด้วยยา	26
การใช้แนวปฏิบัติทางคลินิก	34
สถานการณ์การส่งเสริมความร่วมมือในการรักษาด้วยยาของผู้ป่วยจิตเภท	
โรงพยาบาลศรีสังวรสุโขทัย	38
กรอบแนวคิดในการศึกษา	39
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการศึกษา	
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	41
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา	42
การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ	44

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
การพิทักษ์สิทธิของประชากรตัวอย่าง	45
การรวบรวมข้อมูล	45
การวิเคราะห์ข้อมูล	49
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลและการอภิปรายผล	
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	50
การอภิปรายผล	57
บทที่ 5 สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ	
สรุปผลการศึกษา	64
ข้อเสนอแนะในการนำผลการศึกษาไปใช้	66
ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป	66
เอกสารอ้างอิง	67
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก เอกสารรับรองโครงการวิจัย	75
ภาคผนวก ข เอกสารคำชี้แจงข้อมูลสำหรับผู้เข้าร่วมโครงการ	76
ภาคผนวก ค แนวปฏิบัติทางคลินิกสำหรับการส่งเสริมความร่วมมือ ในการรักษาด้วยยาของผู้ป่วยจิตเภทโรงพยาบาลศรีสังวรสุโขทัย	82
ภาคผนวก ง เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูล	85
ภาคผนวก จ การคำนวณร้อยละการมาตรวจตามนัดของผู้ป่วยจิตเภท และร้อยละการกลับเข้ามารับการรักษาซ้ำในโรงพยาบาล	90
ภาคผนวก ฉ คณะกรรมการประเมินคุณภาพของแนวปฏิบัติทางคลินิก โดยใช้แบบประเมินคุณภาพของแนวปฏิบัติทางคลินิก	92
ภาคผนวก ช ราชานามผู้ทรงคุณวุฒิ	94

ญ

สารบัญ (ต่อ)

ประวัติผู้เขียน

หน้า

95

สารบัญตาราง

ตาราง		หน้า
1	จำนวนของเจ้าหน้าที่ผู้ใช้แนวปฏิบัติทางคลินิก จำแนกตาม เพศ อายุ ตำแหน่ง และระยะเวลาในการปฏิบัติงาน	51
2	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างผู้ป่วยจิตเภทที่มารับบริการและใช้แนวปฏิบัติทางคลินิกสำหรับการส่งเสริมความร่วมมือในการรักษาด้วยยาของผู้ป่วยจิตเภท จำแนกตาม เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา ประวัติการรักษาด้วยยา	52

สารบัญภาพ

ภาพ	หน้า
1 ร้อยละของพฤติกรรมการใช้ยาที่ถูกต้อง ก่อนและหลังการใช้แนวปฏิบัติทางคลินิก สำหรับการส่งเสริมความร่วมมือในการรักษาด้วยยา	54
2 ร้อยละอาการกำเริบของผู้ที่เป็นจิตเภท ก่อนและหลังการใช้แนวปฏิบัติทางคลินิก สำหรับการส่งเสริมความร่วมมือในการรักษาด้วยยา	55
3 ร้อยละการกลับมารักษาซ้ำในโรงพยาบาลของผู้ที่เป็นจิตเภท ก่อนและหลังการใช้ แนวปฏิบัติทางคลินิกสำหรับการส่งเสริมความร่วมมือในการรักษาด้วยยา	55
4 ร้อยละการมาตรวจตามนัดของผู้ที่เป็นจิตเภท ก่อนและหลังการใช้แนวปฏิบัติทาง คลินิกสำหรับการส่งเสริมความร่วมมือในการรักษาด้วยยา	56
5 ร้อยละความพึงพอใจสำหรับผู้ที่เป็นจิตเภท ที่ได้รับการดูแลโดยการใช้แนวปฏิบัติ ทางคลินิกสำหรับการส่งเสริมความร่วมมือในการรักษาด้วยยา	57